

רשימת ספרי "בן מלך" שיצאו לאור עד עתה:

- תרומות
- ספרות ועומר וחג
- השבועות
- ימי בין המצרים - מלח
- מלחמה
- ימים נוראים
- חג הסוכות
- תוכנית
- ימי הפרים
- הגדה של פסח
- כעניני מצוות התמידיים
- שמקדש
- חמנו ומסר
- שיר הפרים
- שבת קודש
- מידת הבחון
- שומע עניני
- ענינים בשיט ובהלכה
- מידות שביק
- בראשית חיי - נמארי
- מבוא במצוות-חג
- בראשית חיי - נל
- קל-תולדות
- בראשית חיי - דגא-יודי
- שנת חיי - שנה-בשלה
- שנת חיי - אמרי מברא
- תירו-משפטים
- שנת חיי - ירו-מנה-קודי
- ויקרא חיי - ויקרא-עבודי
- מנדבר חיי - במדבר-שלח
- מנדבר חיי - קורח-מטעי

ניתן להשיג: mechonbemelach@gmail.com | Warehouse: 8482450220
בארץ: בית לחמיש
salea@yefenofbooks.com

פרשת נשא תשפ"א
גליון מס' 157

בסייעתא דשמיא

אוצרות בן מלך

מתורתו של מו"ר רבינו הגדול רבי לייב מינצברג זצוק"ל רבה של קהל עדת ירושלים

פרשת נשא

מלאכה, וביו"ט נאסרה רק 'מלאכת עבודה' (עיי'ן רמב"ן ויקרא כג, ז), והיינו שעבודה' מתייחסת למלאכה כבדה שיש בה יותר טורח. ואף שבני קהת נשאו את הארון וכלי הקודש, וגם נשיאתם היתה בכתף, אולם הכלים מועטים וקלים היו, ולא תיפול בהם לשון עבודה. בנוסף לכך, מתוך חיבת הקודש ג"כ אין להחשיב את נשיאתם כ'עבודה' כבדה, ולכן הכתוב מתייחס אליהם שאינם באים אלא לעשות 'מלאכה' באהל מועד. אולם אצל בני גרשון, מכיון שעסקו בנשיאת כל היריעות והקלעים, שהיא עבודה שיש

מבן שלשים שנה ומעלה עד בן חמשים שנה תפקוד אותם, כל הבא לצבוא צבא לעבוד עבודה באהל מועד (ד, כג)

כאן אצל בני גרשון נקט הכתוב לשון "כל הבא לצבא צבא לעבוד עבודה באהל מועד", ואילו לעיל לגבי בני קהת נאמר (פסוק א) "כל בא לצבא לעשות מלאכה באהל מועד". ולהלן לגבי בני מררי נאמר (פסוק ל) "כל הבא לצבא לעבוד את עבודת אהל מועד".

ובולטים בזה בעיקר שני שינויים, השינוי האחד הוא בהגדרת העבודה עצמה, שאצל קהת נאמר "לעשות מלאכה", אצל בני גרשון "לעבוד עבודה", ואצל בני מררי "לעבוד את עבודת אהל מועד".

ועיי'ן במפרשים שהאריכו בזה בכמה אופנים. והנה אין לבאר שכוונת הכתוב לעבודות אחרות של הלויים, כגון שמירה ושאר צרכי המשכן, כי בזה לא היה הבדל בין משפחות הלויים, ולא היה הכתוב נוקט בכל אחד לשון מיוחדת.

ועל דרך פשוטו יתבאר כי 'מלאכה' משמעותה קלה מ'עבודה', וכמו שבשבת התורה אסרה 'כל

בגליון

פרשת נשא

ביאורי פסוקים..... עמוד 1

היכל השבת

אל ההרים אשא עיני כהלל וכשמאי..... עמוד 6

חכמה ומוסר

כתר תורה..... עמוד 9

מרגם השבוע

סיון תשפ"א

עץ חיים היא למחזיקים בה

הוצאות הדפסת גליון זה נודדו לזיכוי הרבים
ע"י ידידנו הנכבד מחשובי אברכי קהילתנו מגדולי תומכי מכוננו
הר"ר **שלמה הרצל** שליט"א
לרגל נישואי בתו למד"ט

זכות הפצת אור תורתו הבהירה של רבינו בעל הבן מלך
תעמוד לו וילמשפחתו להנכרך בכל הברכות האמורות למחזיקי התורה
לראות ברכה והצלחה בכל אשר יפנו

להנצחת ותרומות "פרנס השבוע/החודש"
אפשר להתקשר לטלפון מס' 054-8422488

יו"ל ע"י מכון 'כתבי בן מלך'

לתרומות והנצחות נא לפנות ל: 8422488-054

לקבלת העלון במייל, ניתן להצטרף בכתובת
mechonbenmelech@gmail.com

כתובת המכון: אוהב ישראל 1/9, ביתר עילית

לתגובות והערות נא לפנות ל: 7616048-052

לקהל שוחרי תורת ה'בן מלך' ואוהבי התורה בכל מקום שהם

הננו בזה בקריאה של חיבה לשוחרי התורה,
להיות שותפים וידידים איתנים למפעל הכביר של מכוננו
להפיץ על פני תבל את אורו המיוחד והבהיר בתורה של
מורנו ורבינו בעל ה'בן מלך' 'צוק"ל

ולתמוך בבית היוצר 'מכון כתבי בן מלך', אשר אך ורק מכוחו יוצאים לאור
כל גנוי תורתו של רבינו ושיעוריו המרובים, כאשר זכינו לראות את הכרכים
הרבים נדפסים ויוצאים לאור עולם, ופתחו אופקים חדשים בפני כלל שוחרי
התורה

מהררי ציון יוצאת הקריאה, בואו לעזרת ה' בגבורים, המשימה הגדולה עדיין
לא הושלמה ודורשת משאבים רבים מדי חודש בחדשו.

נא זכו והצטרפו להימנות למצווה חשובה זו של הרבצת והפצת אור התורה
לזכות את הרבים, הטו שכם וטלו חלק במשימה הגדולה

פנו עתה להנהלת המכון והצטרפו למשפחת התורמים והמנויים לדבר
המצוה הגדולה הנתונה בידינו

באין מענה השאירו הודעתכם ונשוב אליכם בהקדם

- ספרים
- למען השם
- סדרת ספרים
- ביאורים ומאמרים
- על המשימה המיטת הרה
- ספרים
- על הש"ס
- סדר
- הגות ומחשבה
- ביאורי סוחר
- סדר
- אמונה ומסורת
- מגאן
- תורה ודעת
- אמריכם
- תורה ודעת

הנצחות תורמים

קו בן מלך
03-3077354

מיתות מכון
סניפים 14 מקומות ברחבי

עמדת הטבעה בבית מסת
לשמוך סניפיה רבים
מחולקים לפי נושאים
בכל התחומים

רשימת ספריו בן מלך
בספרייה המיוחדת בביתו השלישי

מלפני התחלה 854-5422488
כתובת אוהב ישראל 1/9

מזר עילית
עמודה מוכרת לפי סעיף 46

לתיאור האריות
mechonbenmelech@gmail.com

בשורה טובה למבקשי ה'
ניתן להאזין לשיעורי רבינו 'צוק"ל בקו השיעורים
'קו בן מלך'

03-3077354

ישנה אפשרות לבחור במאגר הממוחשב ולהאזין לשיעורים
בפרשת השבוע

שמועו ותחי נפשכם

ויחי רצון שנוכה להגדיל תורה ולהאדירה

מכון כתבי בן מלך
הנהלה

הודעה חשובה ומשמחת
לתורמי המכון

ניתן לקבל החזר מום

על תרומות למכון בגובה של

עד 35% מערך התרומה

לפי סעיף 46

אוצרות
בן מלך

בה טורח טובא, ניתן להחשיב את מלאכתם כיותר כבדה, ולכן היא נקראת 'עבודה'.

אכן מידה יתירה של כובד עבודה נאמרה בבני מררי, שאם לגבי בני גרשון נאמר "לעבוד עבודה באהל מועד", שלשון זו משמעותה שהם באים לעבוד עבודה כלשהי שיש בה כובד. אולם אצל בני מררי, שנשאו את הקרשים ואת העמודים, שהם דברים כבדים כמובן, אמרה בה התורה "כל הבא לצבא לעבוד את עבודת אהל מועד". שמשמעותה שעליהם מוטלת כללות 'עבודת אהל מועד', כלומר כל העבודה הקשה והכבדה של אהל מועד.

שינוי נוסף שאנו מבחינים בפסוקים אלו, שאצל בני קהת נאמר "כל בא לצבא", ואילו אצל בני גרשון ובני מררי כתוב "כל הבא לצבוא צבא", "כל הבא לצבא", הרי שאצל שני האחרונים נאמר 'כל הבא' בה' הידיעה.

ונראה שיש הבדל משמעותי בין "כל בא לצבא", ל"כל הבא לצבא". שהלשון 'כל בא' היינו 'שם תואר' לבאי הצבא - כל מי שבא בכלל, אבל 'הבא' בה' הידיעה הוא 'שם פעולה' - העושה פעולת ביאה. ויתכן שגם הבדל דקדוקי זה קשור למה שנתבאר לעיל, כי בני קהת שעבודתם קלה וחביבה נחשבים הנמנים כבעלי תואר 'בא לצבא', אולם אצל בני גרשון ומררי שעבודתם יותר כבדה, הנמנים נחשבים כפועלים פעולה בעצם הדבר שהם באים לתפקידם.

ועדיין יש להבין מה שנאמר רק אצל בני גרשון 'כל הבא לצבוא צבא', ונראה שזה מקביל ללשון 'לעבוד עבודה', ואידי דנקט לשון זה שנאמר רק אצל בני גרשון, כפל ג"כ לשונו בהמשך. וה' יאיר עינינו.

מייין ושכר זיזר וגו'. כל ימי נזרו מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל. כל ימי נדר נזרו תער לא יעבור על ראשו וגו' קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו. כל ימי הזירו לה' על נפש מת לא יבא (ו, ג-ה)

הרי שלשה איסורים שקבעה תורה בנזיר - שתיית יין, גילוח שער ראשו, 'היטמאות למתים'. וידועה פלוגתת המפרשים במהות הנזירות, שהביא בשו"ת מהרי"ט (סימנים נג-נד), שדעת מהר"י

בן לב שניזירות היא איסור חפצא שאוסר היין עליו כשאר נדרים, והמהר"י באסאן ס"ל שהוא איסור גברא שאוסר עצמו משלושת העניינים, והמהרי"ט עצמו ביאר שמיחל על עצמו חלות קדושת נזיר. כלומר שיש לדון את כל איסורי נזיר - אם איסורי נדרים הם בפני עצמם, שאסר עצמו מן היין ומן השכר ושאר הדברים, אלא שבקצרה נקרא 'נזיר'. או שהוא באמת איסור גברא, היינו שהוא פורש עצמו מכל שלושה הדברים האלו. או שהוא הקדיש עצמו להיות 'נזיר', וכתוצאה מקדושת הנזירות יש עליו חלות דינים והגבלות כפי שקבעה לו התורה, אבל הנדר עצמו לא היה על היין וכל השאר כי אם על שם נזירות, והאיסורים אינם אלא כתוצאה מקדושת הנזירות שחלה עליו בעקבות נדרו.

ולכאורה לפי דברי המהרי"ט נמצא, שאין היין ודומיו מהדברים הנדורים, אלא איסורי תורה שהתורה השיתה על כל מי שהוא בשם נזיר. אולם תמהו האחרונים, ממה שמצינו כמה ראיות שאיסורי נזירות נחשבים כמי שנעשו על ידי הנודר, ואינם בגדר איסור שהתורה הטילה עליו. והאריכו בזה המפרשים בראיות מסוגיות הש"ס. והגר"ש שקופ ביאר, שגדר הנזירות שהאדם מקבל על עצמו לנהוג את עצמו בקדושת נזירות, שכולל כלל הדינים. כך שאכן עיקר נדרו הוא להיות נזיר, אבל כולל בנדר זה כל מה שאסרה תורה בנדר, ולכן בסופו של דבר גם תורת נדר איתא בכל אחד ואחד מן האסורים עליו (חידושי הגר"ש נדרים סימן ג).

אולם נראה שיש להבחין, שיש בזה הבדל יסודי בין גדר איסור שתיית יין וגילוח שער, לבין גדר איסור היטמאות למתים.

כי הימנעות משתיית יין, וכן גידול פרע שער ראשו, הם עצם נדר הנזירות, שכן הנזירות משמעותה 'פרישות' - שמתנזר מדבר שעלול להביא לידי חטא, והיינו שתיית היין, וכדאיתא בגמרא - 'מי גרם לה לעבירה, יין, וקאמר כל הרואה סוטה בקלקולה זיזר עצמו מן היין' (נזיר ב).

וכן ההתעסקות בתספורת וסלסול השער היא דבר העלול להביא לידי עבירה, וכדמצינו בגמרא (נזיר ד): במעשה דשמעון הצדיק בנזיר מן הדרום שקווצותיו היו סדורות לו תלתלים ופחו עליו יצרו, ועל כן נדר בנזירות. וכן כתב בספורנו - 'תער לא

יעבור על ראשו - ובזה ישליך אחרי גוו כל מחשבת יופי ותיקון שער. קדוש יהיה - נבדל מן התאוות החמריות'. הרי שעיקר נדרו הוא להיות בעל פרישות ונזור מדברי תענוגים אלה.

אולם איסור ההיטמאות למתים אינו מעצם נדר הנזירות, שהלא אין בזה בעצמו שום עניין של פרישות, וכי תענוג הוא להלך בין המתים, אדרבה התעסקות במתים אף מסוגלת למונעו מן החטא, על דרך שאמרו במי שיצרו גובר עליו - 'זכיר לו יום המיתה' (ברכות ה.).

אכן הטעם לאיסור הטומאה הוא בוודאי מאיסורי תורה שקבעה התורה לכל הקדוש בקדושת נזירות, והיינו שמאחר שהוא קיבל על עצמו נדר של נזירות, הרי זה מתעטר בנזר של קדושה, וכלשון הכתוב "נזר אלוקיו על ראשו", ועל כן אסרה תורה על הנזיר להיטמא למתים, בדומה לכהנים שאסורים להיטמא למתים מחמת קדושתם, כי יש בטומאה משום חילול הקודש. שהטומאה למת אמנם אינה פוגעת בפרישות, אך היא פוגעת בקדושתו. וכשם שהכהן אינו נטמא למת מחמת קדושת שם כהונתו, כך גם הנזיר.

ובזה מבואר לשון הכתוב בדקדוק, כי לגבי איסור שתיית יין נאמר "מיין ושכר יזיר", וכן לגבי איסור גילוח נאמר "כל ימי נדר נזרו תער לא יעבור על ראשו". דהיינו ששני אלו הם עצם צורת הנזירות. אולם לגבי היטמאות למתים נאמר "כל ימי הזירו לה' על נפש מת לא יבוא". שמשמעות הלשון היא שאין זה מצד עצם נדר הנזירות, אלא מכיון שנשאו לבו והזיר עצמו לנהוג בפרישת נזירות, הוכתר בכתר של קדושה, וממילא אף נאסר עליו להיטמא למתים. ומשום כך הוסיפה התורה להדגיש גבי איסור הטומאה, את הנימוק והטעם לאיסור - "כי נזר אלוקיו על ראשו", ולא נאמר כן בשני האיסורים שהם עצם הנזירות, ורק באיסור טומאה מהווה 'נזר אלוקיו' שעל ראשו נימוק לדינו, שעל כן הוא אסור להיטמא למתים, מאחר שחל עליו קדושת נזירות.

* * *

וזאת תורת הנזיר ביום מלאת ימי נזרו יביא אותו אל פתח אהל מועד (י, ג)

המפרשים נתקשו, כלפי מי מוסבת תיבת "אותו",

וברש"י כתב 'ביא אותו - יביא את עצמו, וזה אחד משלשה אתים שהיה רבי ישמעאל דורש כן, כיוצא בו 'והשיאו אותם עון אשמה' (ויקרא כב, טז) - את עצמו, כיוצא בו 'ויקבור אותו בגי' (דברים לד, ו) - הוא קבר את עצמו'. וכל זה נראה דרך דרש, וכן ביתר המקומות שהביא, וכלשונו 'שהיה רבי ישמעאל דורש כן'.

והרשב"ם פירש, שיביא את קרבנו כפי שהולך ומפרש. אולם זה תמוה, שלא נזכר כלום ממנו קודם לכן, שיאמר עליו "אותו". ורק בפסוק שלאחריו כתיב "והקריב את קרבנו".

ונראה על דרך הפשט, כי 'אותו' מוסב על 'נזרו' שכתוב לפניו, דהיינו שער הנזירות שעל ראשו, שבו עוסקת הפרשה שלפנינו, אותו יביא בצירוף קרבנותיו כפי שמפרש הכתוב להלן [ועיין ב'משך חכמה'].

וכמו שיש להבחין כאן בפרשה שיש משקל מיוחד לשערות הנזיר שנתפסת בהם שם קדושה, ואולי הטעם בזה משום שבזה ניכרת הנזירות בחיצוניות, והוא כתר נזרו, כדברי האבן עזרא, ועל דרך שכתוב לעיל "וטמא ראש נזרו", "כי טמא נזרו", "אחר התגלחו את נזרו", כלומר שמציאות הנזירות מתבטאת בשער ראשו המגודל פרע.

וכאן הפסוק מצווה בפשוטו של מקרא, שמצוה על הנזיר שבהקדם לחובת הבאת קרבנותיו, עליו להביא ראשית דבר את כתר 'נזרו', שהם שערות ראשו אשר זה מבטא את מציאות נזירותו, ומצוותו להביאם אל המקדש,

ובדרך הדרש פירשו 'יביא את עצמו', שכן בו עצמו גם מתבטא כמובן עצם נזירותו, ומצוותו לבוא אל המקדש ולבטא את קרבנו אל ה', שזו הרי היתה מטרת נזירותו.

* * *

יברכך ה' וישמרך. יאר ה' פניו אליך ויחונך. ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום. ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם (י, כד-כז)

כאשר הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו מברך את ישראל, הרי שמתוך גודל חביבותו ואהבתו כלפינו, אין הוא פוטר אותנו בברכה אחת, ואף לא בברכה כפולה, אלא בברכה משולשת, שמשמעותה ברכה מרובה ומלאה בתכלית שלימותה. וכפי

שמדגישים בנוסח התפילה שנושא השליח ציבור לפני ברכת כהנים 'ברכנו בברכה המשולשת בתורה הכתובה על ידי משה עבדך' וכו'.

ויש לכך נפק"מ בהלכה לגבי איסור 'בל תוסיף', כדאיאת בגמרא (ראש השנה כח:) 'מנין לכהן שעולה לדוכן שלא יאמר הואיל ונתנה לי תורה רשות לברך את ישראל אוסיף ברכה אחת משלי, כגון ה' אלהי אבותיכם יוסף עליכם, תלמוד לומר לא תוסיפו על הדבר'. וביארנו במקו"א (עיין בן מלך עניינים בש"ס ובהלכה - סימן לב) שגדר 'בל תוסיף' הוא דווקא כשהתורה קבעה מספר למצוה, ולא כשנקבעה למצוה שיעור מסויים. ולכן נקטו בגמרא דווקא דוגמא זו של ברכת כהנים, שבה קבעה תורה מספר הברכות, לעשותה ברכה משולשת דייקא.

ואילו היתה ברכה זו נאמרת בפסוק אחד, שבו היו כלולים כל ענייני הברכות יחדיו, היתה זו נחשבת כברכה ארוכה אחת בלבד. ברם ברכה זו משולשת היא בתורה - לא רק בפסקיה, אלא אף בפרשיותיה, שכן לכל ברכה מוקדשת פרשה מיוחדת בפני עצמה, בשל היות הברכה משולשת במהותה, וכל אחת מהן היא בעלת משמעות מיוחדת בפני עצמה, הסדורות זו למעלה מזו.

*

הברכה הראשונה היא הטובה הבסיסית שבה מברך ה' את ישראל - 'יברך ה' וישמרך. ופירש רש"י: יברך - שיתברכו נכסיך, וישמרך - שלא יבוא עליך שודדים ליטול ממונך.

הברכה השניה היא - יאר ה' פניו אליך ויחונך, ופירש רש"י: יאר - יראה לך פנים שחקות, פנים צהובות, ויחונך - יתן לך חן. הנה בברכה זו נתוסף ענין מיוחד, והוא הארת הפנים ונשיאת החן, כלומר לא רק כאשר בני ישראל זכאים מצד מעשיהם הטובים, שאז בדין הוא שתחול עליהם הברכה, אלא אף בשעה שאין בהם זכויות שתעמודנה להם, יזכו הם להארת פנים ולחנינה מיוחדת, בחינת מתנת חינם, ותשרה עליהם ברכת ה'.

הברכה השלישית היא העולה על כולנה - ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום. ופירש רש"י: ישא - יכבש כעסו. הנה כי כן, נשיאת הפנים היא שלימות מעלתה של הברכה, ומשמעותה היא שברכת ה' אותנו אינה

תלויה בדבר, ואינה בטלה לעולם, בחינת 'על כל פשעים תכסה אהבה'. כלומר לא רק בשעה שישאל אינם ראויים לברכה באופן חיובי, אלא אף בשעה שישאל רחוקים מה' ומצד הדין היו ראויים אף לפורענות והסתרת פנים - גם בעתות אלו ישא ה' פניו אלינו וישם לנו 'שלום', ברכת שלימות מלאה וכוללת.

ויש להוסיף, כי הסדר העולה ומתרבה במשמעויות שלשת ענייני הברכה, בא לידי ביטוי גם במספר התיבות הכלולות בכל אחת מברכותיה; הראשונה - יש בה שלש תיבות, השניה - חמש תיבות, והברכה השלישית כוללת שבע תיבות. שכן ריבוי הדברים ונדיבותם מהווה עילוי בברכה, ולכן דברי כל ברכה מרובים משל קודמתה, שכלל שהברכה עשירה ומורחבת בדברים, כך מתעצמת משמעותה ומתרבה תוקפה וערכה.

*

ברכת שים שלום, שבתפילה, קרויה במשנה (ראש השנה לב.) 'ברכת כהנים'. עוד מצינו בגמרא בסדר שמונה עשרה הברכות שבתפילה כנגד מה תיקנום (מגילה יח.) - מה ראו לומר שים שלום אחר ברכת כהנים, דכתיב ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם, ברכה דהקדוש ברוך הוא שלום. וכבר נתבאר במקו"א שברכה זו אינה נכללת בברכות הבקשה, שאלו כבר נחתמו בברכת שומע תפילה, אלא נתקנה אחרונה כנגד ברכת כהנים, והרי זו תפילה שאנו נושאים שתתקיים בנו אותה הברכה, בה מברכנו הקב"ה על ידי כהנים.

ואכן גם ברכה זו חלוקה לשלשה חלקים, המייצגים את שלשת העניינים שבברכה המשולשת:

החלק הראשון - 'שים שלום טובה וברכה חיים חן וחסד ורחמים עלינו ועל כל ישראל עמך' - זהו החלק שנתקן כנגד הברכה הראשונה, שהיא הברכה הבסיסית, שישפיע ה' טובה וברכה (-יברךך) ורחמים (וישמרך) על עמו ישראל.

החלק השני - 'ברכנו אבינו כולנו כאחד כי באור פניך נתת לנו ה' אלוקינו תורת חיים ואהבת חסד וצדקה וברכה ורחמים וחיים ושלום', כאן הודגש במיוחד ענין הארת הפנים, שנתוסף בברכה השניה שבברכת כהנים.

החלק השלישי - 'טוב יהיה בעיניך לברכנו

ולברך את כל עמך ישראל, בכל עת ובכל שעה, בשלומך ברוב עוז ושלום' - הלא הוא נשיאת הפנים שבברכה השלישית, שבכל עת, אף בעתות משבר וריחוק, ובכל שעה, אפילו בשעת חרון אף, יכבוש ה' כעסו ואהבתו תכסה על כל פשע וחטאה, ותמיד יעלה רצון לפניו לשאת לנו פנים, ולברכנו ברוב עוז ושלום.

* * *

ויקריבו נשיאי ישראל וגו' ויביאו את קרבנם לפני ה', שש עגלות צב ושני עשר בקר עגלה על שני הנשיאים ושור לאחד, ויקריבו אותם לפני המשכן וגו'. ויקריבו הנשיאים את חנוכת המזבח ביום המשח אותו ויקריבו הנשיאים את קרבנם לפני המזבח (ז, ב-?)

בפסוקים אלו מצינו שלשה ביטויים ביחס להבאת הנשיאים בחנוכת המזבח, תחילה נאמר "ויביאו את קרבנם לפני ה'", ואחר כך כתיב "ויקריבו אותם לפני המשכן". ובפעם השלישית כתיב "ויקריבו הנשיאים את קרבנם לפני המזבח".

ונראה שההזכרה הראשונה היא 'לפני ה', שהוא דיבור כללי, ככותרת ראשית הכוללת את שתי ההבאות, והיינו שהן העגלות והבקר והן הקרבנות להקרבה היתה בהם הבאה לפני ה'. אמנם בפסוקים שאחר כך מדובר על כל חלק בפני עצמו, על העגלות והבקר אמר "ויקריבו אותם לפני המשכן", שהעגלות והבקר ניתנו לה' לרגל 'חנוכת המשכן'. ועל הקרבנות להקרבה אמר "לפני המזבח", שנתניתם לפני ה' היא עבור 'חנוכת המזבח'.

* * *

ויביאו את קרבנם לפני ה' שש עגלות צב ושני עשר בקר, עגלה על שני הנשיאים ושור לאחד ויקריבו אותם לפני המשכן (ז, א)

צריך להבין למה הביאו בדרך צמצום עגלה אחת לשני נשיאים, ובפרט לרגל המאורע הגדול של חנוכת המזבח היה ראוי שכל נשיא יביא עגלה שלימה דרך כבוד ולא ישתתף עם רעהו באופן שנמצא שכל אחד הביא חצי עגלה.

ונראה, דבאופן הרגיל מידת העגלה היינו עגלה המתאימה לכח שור אחד, ואם כן מאחר שנתנו לכל עגלה שני שוורים הרי משמעות הדבר שהיו אלו עגלות כפולות, ואם כן כל שני נשיאים הביאו עגלה כפולה. ונמצא שלפי האמת לא הביא כל נשיא חצי עגלה, אלא כל נשיא הביא עגלה שלימה, והיינו חצי עגלה כפולה.

שור"ר בתרגום ירושלמי שתירגם 'עגלות צב' - 'שית עגלן מזווגן'. כלומר שהיו עגלות זוגיות וכפולות, והיינו מלשון 'צבת', כמו: שול תשולו לה מן ה'צבתים' (רות ב, טז). ועיין אבן עזרא שפירש 'עגלות צב' מלשון 'בטנך צבה', כלומר שהיו עגלות נפוחות וגדולות. ולפי פירושם, הרי כל דברינו מפורשים בפסוק.

ובמדרש (במדב"ר יב, יז) 'שש, אמר רב הונא כנגד שש מצות שהמלך מצווה עליהם בכל יום, אלו הן (דברים יז): לא ירבה לו נשים, רק לא ירבה לו סוסים, וכסף וזהב לא ירבה לו מאד, לא תטה משפט, ולא תכיר פנים, ולא תקח שוחד, ע"כ. ומשמעות קשר הדרש לפשט, כי העגלות באו מצד כבוד מלכות ה', ועל כן יש בהן רמז למצוות המלך, שהוא מייצג את מלכות ה' בישראל. וראה מה שנתבאר במאמר תחילת הספר, שנתבאר שייכות מינוי המלכות לישראל לספר במדבר, כמו שנאמר בפרשת פנחס - "יפקד ה' אלוקי הרוחות איש על העדה". כי כל ענין המלוכה בישראל הוא ענף מאופן היחס של כלל ישראל עם הקב"ה שהוא כמלך בתוך ישראל.

היכל השבת

אל ההרים אשא עיני כהלל וכשמאי

ימיו היה אוכל לכבוד שבת, מצא בהמה נאה אומר
זו לשבת, מצא אחרת נאה הימנה מניח את השניה

יסוד פלוגתת בית שמאי ובית הלל

בגמרא - תניא אמרו עליו על שמאי הזקן, כל

אוצרות
בן מלך

6

שלפי שיטת בית שמאי עיקר מבטינו על העולם הוא שנברא עבור הקב"ה, ולכן 'שמים נבראו תחילה'. כענין שאמרו בפרקי אבות - כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, לא בראו אלא לכבודו, שנאמר, (ישעיה מג, ז), כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו (פרק ו משנה יב). וכלשון הברכה 'שהכל ברא לכבודו', ואף הארץ אינו אלא עבור השמים, כלומר כדי שיהיה מתפשט כבוד ה' על הארץ, שהנבראים יכירו במלכותו ויעבדו אותו וכבדוהו.

ואילו לבית הלל עיקר מבטינו על העולם הוא שהקב"ה עשאו עבור הנבראים, ולכן 'ארץ נבראה תחילה', וכענין הכתוב 'לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו' וכו', והוא רצון ה' ממידת חסדו לעשות בריאה עבור הנבראים, וכלשון שתיקנו בתפילה 'גומל חסדים טובים וקונה הכל', כלומר שברא הקב"ה הכל משום שהוא גומל חסדים טובים, ואף השמים נבראו עבור הארץ כלומר כדי שיגיעו הנבראים לרוממות ולתכלית עליונה לעבוד את ה'. ולדעת בית הלל עצם הדבר שהאדם חי בצורה נכונה בתוך העולם, וזוכה לעבוד את ה' הוא שלימות צורת קיום רצון ה'.

ובוודאי שלא נחלקו בית שמאי ובית הלל על יסוד עצם הדברים, אם נברא העולם רק עבור הקב"ה או שנברא רק עבור הנבראים, שהרי המקראות מסייעים לזה ולזה, ולא נחלקו רק מה עיקר מבטינו בזה.

עולת ראייה עדיף או שלמי חגיגה עדיף

וכדוגמא אחת יבואר בזה מחלוקת בית שמאי ובית הלל במשנה ריש חגיגה - בית שמאי אומרים הראייה שתי כסף והחגיגה מעה כסף ובית הלל אומרים הראייה מעה כסף והחגיגה שתי כסף. ובגמרא אמרו בטעמא דב"ש וב"ה כמה ילפותות, ובסברת הדבר אמרו 'הראייה שתי כסף והחגיגה מעה כסף שהראייה עולה כולה לגבוה מה שאין כן בחגיגה וכו'', ובטעמא דבית הלל דס"ל הראייה מעה כסף וחגיגה שתי כסף, אמרו בגמרא 'ובית הלל מאי טעמא לא אמרי כבית שמאי, דקא אמרת ראייה עדיפא דעולה כולה לגבוה, אדרבה חגיגה עדיפא דאית בה שתי אכילות' - (מזבח ואדם - רש"י).

הרי דלבית שמאי מה שהוא כולו לגבוה הוא טעם להעדיף את קרבן הראייה שיהיה שתי כסף, ואילו לבית הלל אדרבה חגיגה עדיפא שיש בה שתי אכילות לגבוה ולאדם.

ואוכל את הראשונה, אבל הלל הזקן מידה אחרת היתה לו, שכל מעשיו לשם שמים, שנאמר ברוך ה' יום יום, תניא נמי הכי בית שמאי אומרים מחד בשבין לשבתך, ובית הלל אומרים ברוך ה' יום יום (ביצה טז).

מאמר זה אומר דרשני וטעון ביאור, במה נחלקו כאן שמאי והלל ומה שורש דרכיהם השונים בזה, ומה המשמעות 'שכל מעשיו לשם שמים', וכי שמאי הזקן שאכל כל ימיו לכבוד שבת לא היו 'כל מעשיו לשם שמים', ועיין רש"י שם שפירש 'לשם שמים - בוטח שתזדמן לו נאה לשבת', ועדיין אינו מבואר בזה טעם פלוגתתם, דאטו שמאי טעמו משום שלא היה בוטח שיזמין לו ה' מזונותיו יום יום, וכי נחלקו כאן בגדרי מידת הבטחון.

והנראה כי פלוגתא זו היא שורש גדול בכללות ההשקפה, והוא מפתח ליסודות מחלוקת בית שמאי ובית הלל בהרבה מקומות בש"ס.

שמים נבראו תחילה או ארץ נבראת תחילה

דהנה איתא בגמרא - תנו רבנן בית שמאי אומרים שמים נבראו תחילה ואחר כך נבראת הארץ, שנאמר 'בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ', ובית הלל אומרים ארץ נבראת תחילה ואחר כך שמים, שנאמר 'ביום עשות ה' אלוקים ארץ ושמים', אמר להם בית הלל לבית שמאי לדבריכם אדם בונה עלייה ואחר כך בונה בית, שנאמר 'הבונה בשמים מעלותיו ואגודותו על ארץ יסדה', אמרו להם בית שמאי לבית הלל לדבריכם אדם עושה שרפרף ואחר כך עושה כסא, שנאמר 'כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי', וחכמים אומרים זה וזה כאחת נבראו, שנאמר 'אף ידי יסדה ארץ וימיני טיפחה שמים, קורא אני אליהם יעמדו יחדיו' (חגיגה יב).

ונראה בביאור הגמרא, דשורש פלוגתתן הוא מהו עיקר בנין העולם, דלבית הלל העיקר הוא הארץ שהוא הבית, ואחר כך נבראו השמים שהם העליה. דלבית הלל השקפתינו על הבריאה שהיא נבראה עבור הנבראים שמקומם בארץ, וגם נברא מקום לה' מעליהן שהוא השמים. אבל לבית שמאי עיקר בנין העולם הוא השמים שהוא כסא לכבוד ה', והארץ הוא רק כעור וסייעתא לזה, דוגמת שרפרף והדום רגליו.

והיינו שנחלקו 'אבות העולם' (משנה עדיות פ"א משנה ד, ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א) בית שמאי ובית הלל בשורשי כלל השקפתינו על המציאות כולה.

והנה יסוד קרבן עולה הוא בעקידת יצחק שהעלה אברהם את האיל תחת בנו, כלומר שבהבאת קרבן עולה מבטא האדם רצון וחפץ להביא את כל מציאותו עולה כליל לה', אלא מכיון שאין הקב"ה חפץ שימית האדם את עצמו, לכן מביא קרבן חלף עצמו, ועכ"פ יסוד הקרבן הוא ביטול והתמסרות מוחלטת לה', ולכן יש השתחווה בעת הבאת עולת ראיה, וכנוסח התפילה 'ושם נעלה ונראה ונשתחוה לפניך', כי הוא פנימיות כוונת עולת ראיה, שבא להכניע עצמו להקב"ה ולהתבטל אליו בביטול גמור, ואת זאת מבטא האדם על ידי השתחווה.

לעומת זאת קרבן שלמים הוא קרבן של ידידות וקירבה אל ה', זבח שיש בו סעודה של אכילת מזבח ואכילת בעלים, וזבח מתבטא הקשר הידידות שיש לישראל עם הקב"ה. ובגמרא - 'וזבחת שלמים ואכלת שם' עבד שרבו מצפה לאכול על שולחנו וכו' (חגיגה ד:), כלומר שהמקריב עורך זבח סעודה לשמחה, ומזמין את הקב"ה לבוא להשתתף בסעודה, שהיא כביכול סעודת ידידות עם ה'.

זהו הטעם שהנכרי אינו יכול להקריב שלמים (עיין זבחים קטז. מנחות עג: רמב"ם מעשה הקרבנות פ"ג ה"ג), כי מה לו ולקשר ידידות עם הקב"ה. ואמנם רשאי הוא להקריב עולה כליל לה', כי ה' הוא אלוקי כל הארץ, ובכל מקום מוקטר מוגש מנחה ועולה לשמו, אבל קרבן שלמים אין לגוי בזה כל שייכות, כי אין לו ידידות עם ה'. וכמו שכתב במהר"ל - 'ובני נח יכולים להביא עולה אל השי"ת שלא היה הבשר נאכל כלל כי אין להם שום שיתוף עם השי"ת, אבל שלמים הבשר נאכל לבעלים ויש בזה שיתוף עם השי"ת, ובשביל כך נקראו שלמים שיש כאן שלום לגבוה שלום למזבח שלום לבעלים, ואין לבני נח דבר זה שאין להם שיתוף' (חידושי אגדות זבחים קטז.).

בית שמאי ובית הלל לשיטתם

והנה בית שמאי מעדיפים את עולת הראיה על שלמי החגיגה, כי לדעתם צריך האדם לתת רוב ועיקר חילו לחלק זה של הכנעה וביטול גמור לה'. אבל לבית הלל מצות החג היא לתת יותר דמים בדמי שלמי החגיגה מאשר לדמי עולת הראיה, משום שיש בחגיגה שני אכילות, אכילת מזבח ואכילת אדם, והיינו שיש בה המעלה הגדולה של אכילת שניהם

שמורה על הידידות והאהבה שיש לישראל אצל הקב"ה. וזוה צריך היהודי להשקיע רוב חילו לבטא עצום עוז ידידות ודביקות שיש לישראל אצל ה'.

ונמצא שבית שמאי ובית הלל לשיטתם קאזלי, שלבית שמאי השמים נבראו תחילה, משום שעיקר תכלית הבריאה היא כבוד ה' אשר עולה ממנה, ועל כן עיקר העבודה נתונה לביטול ולהכנעה לכבוד ה'. אבל לבית הלל שהארץ נבראה תחילה משום שעיקר תכלית הבריאה היא שרצון ה' להיטיב בחסדו לנבראים, וגם עבודת ה' ניתנה לבריות לצרכם שיגיעו לרוממות ולזכות, ומשום כך עיקר העבודה במועדים נתונה לבטא את הידידות שיש לנו אצל הקב"ה.

מחלוקת שמאי והלל בהכנת המאכלים לשבת

וזוה נחזור לעניינינו, דיש לבאר שמשורש עמוק זה נובע מחלוקת שמאי הזקן והלל הזקן בהנהגת לקיחת מאכלם בכל יום, כי הנה שבת הוא יום ה', יום שהוא כולו כליל לה'. ומשום כך היה שמאי הזקן אוכל כל ימיו לכבוד שבת, כי אכילת שבת קודש הוא כולו לה', ולכן לא היה קונה מאכלו כי אם לשבת, אלא שכשמצא בהמה נאה הימנה, היה אוכל את הראשונה שנחשב שנשארה ממאכלי שבת.

ברם, הלל, "מידה אחרת היתה לו", כלומר שלא חלק על המעלה שישנה בהנהגת שמאי, אלא היתה לו מידה אחרת, כלומר דרך אחרת בהנהגתו - 'שכל מעשיו לשם שמים', דכתיב 'ברוך ה' יום יום'. והיינו ששיטת הלל שיש דרך של אכילה בקדושה גם בלי אכילת שיירי שבת, כי גם אכילת החול עצמה היא רצון ה' בטובו וחסדו, וכשאוכל בכוונה זו, אזי אכילתו בחינת שלמים, שלמרות שאינו כליל לה' יש בו קדושה, שאכילת האדם עצמה היא כביכול כאכילת קודש, כי זה רצון ה' וכוונת הבריאה, ואזיל בזה לשיטתו שארץ נבראה תחילה, שרצון ה' מתקיים כאשר הנבראים מקבלים ממנו את עולמו. [ועיין אור החיים פרשת כי תצא (דברים כא, י) 'ושבית שבי - מצוה כדי שלא יראה כמזלזל במתנת מלך'].

וכלשונו של רבי צדוק הכהן מלובלין - 'ועל ידי זה נחשב האכילה כקרבן וחשוב עוד יותר וכו' כי היכל ה' ומזבח ה' המה, ועדיפי ממזבח אבנים הגשמי, ואמנם לזה צריך שלימות הכוונה לשם שמים, שלא יאכל לתאוותו, רק לפי שהשם יתברך קבע כן בבריאה דקיום חיות הוא על ידי מאכל, על כן

זהו רצונו וכדרך שאמרו פ"ק דחולין (דף ז). 'אני הולך לעשות רצון קוני', על הלוך הטבעי של הנהר, כיון שקבע השם יתברך הטבע כך, זה רצונו. (ספר מחשבות חרוץ פרק ט ד"ה ושם, ועיין עוד בספר דובר צדק אות ד' ובספר צדקת הצדיק אות קעג). [ועיין מה שהרחבנו בזה בספר 'בן מלך - חכמה ומוסר' שער ב מאמר יא].

וזו היתה דרך הנהגתו של הלל הזקן 'שכל מעשיו לשם שמים', שגם אכילת חול כשהיא לשם שמים כולה קודש, והיינו 'ארץ נבראה תחילה', כלומר שזה רצון ה' שיהיה מציאות של ארץ, וכל הנבראים יעשו פעולתם, וזהו רצון ה' 'אני הולך לעשות רצון קוני'.

ואילו שמאי הזקן סבירא ליה, שכל עבודת ה' שיש בעסקי ימות החול הוא רק במה שהם מכינים לשבת, שזה מטרת ששת הימים להיות מכינים לשבת, אולם שיטת הלל שיש תפקיד גם לימות החול עצמם להיות כל מעשיהם לשם שמים.

גם לדעת הלל חייב להכין בהמה נאה לשבת

ומה שפירש רש"י 'לשם שמים, בוטח שתזדמן לו נאה לשבת', נראה שרש"י בדבריו לא בא לפרש מילת 'כל מעשיו לשם שמים', אלא בא בפירושו לתרץ שיטת הלל, שלמרות שיש מטרה נעלית גם בעסקי

שאר הימים, אך הרי מחוייב לדאוג לשבת, ועל זה כתב רש"י דבר נוסף, שהיה בוטח שתזדמן לו נאה לשבת, כי מה שזימנו לפניו בהמה נאה ביום ראשון, הרי זה עבור יום ראשון, כי לא רק עבור שבת נעשה הכל, ובוודאי זימנו לו בהמה נאה ממנה לשבת. וכדרך הבוטחים האוחזים במידת הבטחון, שכן ראוי לבטוח בה' שזימנו לו כל צרכיו בעתם.

אכן זה פשוט, שאם רואה האדם שבדרכו של עולם אם יאכל עתה את הבהמה, לא יהיה לו לשבת וודאי שצריך לשמור אותה לשבת. ולא נהג כן הלל אלא באופן הרגיל, שבדרכו של עולם ימצאו עוד בהמות נאות, [ועיין רמב"ן על הפסוק זכור את יום השבת, דאיתא במכילתא שאם ראית חפץ נאה הוי אומר זו לשבת וכתב שהוא כשיטת שמאי, ועפ"ז יש ליישב דאף הלל מודה כשנראה לפי דרך הטבע שלא ימצא אחרת], ומסתברא דביום שיש גם הלל מודה שצריך לקחת את הבהמה הנאה לשבת ולא לבו ביום, ורק אם ימצא בהמה אחרת נאה הימנה יהיה נוטל את הראשונה לאותו יום כי יום השישי הוא וודאי עשוי להכין צרכי שבת, וכדכתיב 'והיה ביום השישי והכינו את אשר יביאו'.

חכמה ומוסר

כתר תורה

התורה מרוממת ומקדשת את האדם

הנה לימוד התורה נוסף על היותה מצוה מרכזית ונעלית ביותר, וכפי שאמרו 'ותלמוד תורה כנגד כולם', ואמרו - 'וכל חפצים לא ישוו בה - אפילו חפצי שמים לא ישוו בה' (מועד קטן ט). ובירושלמי 'אפילו כל מצותיה של תורה אינן שוות לדבר אחד מן התורה' (ריש פאה). וכן הוא להלכה שלימוד התורה דוחה כל מצוה שאפשר שתיעשה על ידי אחרים. הרי יתר על כן היא הדרך להגיע להיות 'תלמיד חכם', ובכך לזכות לדרגות הרמות ביותר שנזכרו בחז"ל במעלת תלמידי החכמים, אשר זוכים לעוצם הדביקות בשכינה, וכגון הא דאיתא - 'אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל הנביאים כולן לא נתנבאו אלא למשיא בתו לתלמיד חכם ולעושה

פרקמטיא לתלמיד חכם ולמהנה תלמיד חכם מנכסיו, אבל תלמידי חכמים עצמן עין לא ראתה אלוקים זולתך יעשה למחכה לו' (ברכות לד:). ומה שדרש רבי עקיבא 'את ה' אלוקיך תירא - לרבות תלמידי חכמים', ועוד רבים כהנה.

אכן גם מי שלא הגיע לדרגת 'תלמיד חכם' לפי גדרי חז"ל, אין לימוד התורה רק מצוה חשובה בין שאר המצוות, אלא הלימוד בונה את צורת היהודי השלם, התורה מרוממת את האדם ומעמידה אותו בדרגה עליונה. ואין הכוונה למידה המצומצמת של 'קביעת עיתים לתורה', שאף שגם זו דרגה נפלאה למי שמקיימה בשלימות ואשרי חלקו, אמנם מי שרוצה לקחת חבל בתורה ולזכות למעלות הרבות שנאמרו בסגולתה, שהיא משכחת עוון ותבלין ליצר

הרע, והיא מאירת עיניים, ונותנת ערמה לפתאים, והיא עצה ותושיה, אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד, צריך להיכנס לעול תורה ולראות אותה כמרכז חייו, שכל מגמתו תהיה לקנות דברי תורה ולהבינם, ולהיות מוכן להתאמץ ולעמול למען השגתה ולוותר עבורה את כל אשר לו ולהגות בה בכל עת.

לימוד התורה בדרגה רמה - במסירת האישיות

ובוודאי שהחפץ להגיע למעלות עליונות ומצפה שהתורה תרומם אותו, תקדש את מציאותו ותגביה את מושגיו, אין די לו בלימוד רופף וארעי, וכמו שכתב החזון איש 'מושג של שקידה אינו תלוי בהארכת הזמן, אלא במסירת האישיות ונתינת הלב במתנה לעיון התורה, וטובה שעה אחת בשקידה והשתוקקות מרבות בעצלתיים' (אגרות ח"ג י).

וכל שכן הרוצה להשכיל לדעת את מהותה של התורה, ענייניה וטעמיה, הרגשת תוכנה והבנת גדר מצוותיה, מוכרח הוא תחילה להחליט ולהסכים בנפשו להיות נמנה על עוסקי התורה בכל מהותם ואישיותם. שכן רק על ידי לימוד התורה באופן של התמסרות שלימה יוכל לזכך את רעיוניו ולקנות 'דעת תורה', בחינת 'תורה דיליה' (קידושין ל:). הדרך היחידה לפתח את הלב להרגיש רגשי קודש ולהתעדר באצילות ויושר המצוות, לעמוד על עומק חכמת התורה ולדעת סודה, היא רק על ידי ההגות בעיון התורה והעמל בה. וכמו שאמרו חז"ל - 'נפש עמל עמלה לו כי אכף עליו פיהו - הוא עמל במקום זה ותורתו עומלת לו במקום אחר' (סנהדרין צט:). וברש"י - 'שמחזרת עליו, ומבקשת מאת קונה למסור לו טעמי תורה וסתריה, וכל כך למה מפני שאכף שכפף פיהו על דברי תורה'.

ובזה שונה היא מצות לימוד התורה משאר המצוות, שאף שגם הם דורשים לפעמים מאמצים והתגברות וויתור על נוחות ותענוגים, אולם ביסודם המצוות ניתנו לקיימם כחלק מסדר החיים. אבל לימוד התורה מעצם מהותו דורש הקרבה ומאמצים ולהעמיד את כל מציאות חייו למענה, וכדאיתא בגמרא - **תנא דבי אליהו לעולם ישים אדם עצמו על דברי תורה כשור לעול וכחמור למשא** (עבודה זרה ה:).

וכמו שכתב הרמב"ם - **מי שנשאו לבו לקיים מצוה זו כראוי ולהיות מוכתר בכתר תורה, לא יסיח דעתו לדברים אחרים ולא ישים על לבו שיקנה תורה עם העושר והכבוד כאחת, כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה וכו'** (הלכות תלמוד תורה פ"ג ה"ו). ושם - **אין דברי תורה מתקיימין במי שמרפה עצמו עליהן ולא באלו שלומדין מתוך עידון ומתוך אכילה ושתייה, אלא במי שממית עצמו עליהן ומצער גופו תמיד, ולא יתן שינה לעיניו ולעפעפיו תנומה. אמרו חכמים דרך רמז זאת התורה אדם כי ימות באהל אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו באהלי החכמים וכו'** (הלכה יב).

כמה חלקים ביגיעת התורה

יגיעת התורה כוללת חלקים רבים של קושי ומאמץ שעולים בפני הבא ללמוד ולמסור את עצמו ללימודה.

א. עצם הלימוד - הנה אף שהתורה היא שעשועים ופיקודיה משמחי לב ומאירי עיניים, אולם הרי זה רק כאשר זוכה להשיגה ולדעתה. אבל בתחילת לימודה לפעמים בא הלימוד בקושי וכפיית הרצון כאשר לבו בל עמו ואין לו סבלנות לזכור כל החלקים והפרטים עד שיעלה בידו דבר ברור, ועד שמשכיל להבין את הענין ועד שמתבררים הדברים בא הלימוד בקושי ובעמל, וצריך להתאמץ ביותר להתרכז בדעתו ולטהר רעיוניו ולא להתעסק בשעשועי הבלים.

ב. ניצול הזמן - הצלחה בתורה דורשת זמן רב מאד, וצריך להקדיש את כל זמנו להגות בתורה. ואין זה כשאר מצוות שגם בזמן מועט אפשר להשיג שלימות המצוה, אבל בתורה אם ילמד רק בזמנים שישארו פנויים יותר עני וריקם ובידו אך פרוטות מעטות, לנוכח ים התורה הגדול. ובכדי לזכות לתורה נדרש האדם להתנער מכל מפריעי הזמן כי רבים המה למכביר, כל ענייני העולם והמשפחה והחברה והשגת חפצים ותענוגים ונוחות, כאשר מבלי משים נגזלים ממנו על ידם שעות וימים ומפריים את זמנו לפירווי פירווי, ובכדי למצוא את הזמן הרב הנדרש להצלחה בתורה, עליו להיחלץ מהם ולהתבונן בעצות ותחבולות כיצד לצמצם את

וכן יש להיזהר שלא להסתפק בהברכת ניצוץ ורעיון שהבליח במוחו כהרף עין, וידבק במידת האמת שלא לרמות עצמו בהבנה שטחית וחיצונית, שגם אם יוכל להסבירה לחבריו, הרי לאמיתו של דבר חש שאין הדבר מתיישב על הלב. אלא יחזור ויתאמץ להרגיש ולהבין הסברא, וללטשה הדק היטב בלי דחוקים בלשון הגמרא והמפרשים עד שתהיה אחוזה ומוסכמת בלבו, ובכך יהא מתקדש בקדושת התורה מכיוון שכל מהותו ושכלו דבוקים ומאוחדים בשכל התורה, ועל ידי זה יגיע לידי דעת תורה שכבר מעצמו יסבור את סברת התורה, ויזכה למעלה הרמה של 'תורה דיליה' ולדרגה הנשגבה של 'קוב"ה ואורייתא וישראל חד'.

ברכת מזל טוב ורוב נחת

למעלת כבוד האי גברא רבה ויקירא,
מחשובי אברכי קהילתנו, איש חמודות ורב תבונות,
מגדולי תומכי מכונו

הרב רבי **שלמה זלמן שטיינברג** שליט"א

לרגל השמחה השרויה במעונו
בהיכנס בנו לעול תורה ומצוות

יהי רצון שיוכו הוא ומשפחתו לרוות רוב נחת דקדושה
ממנו ומכל צאצאיהם לתפארת המשפחה הנכבדה
וזכות החזקת והעמדת התורה תעמוד לכם להתברך
בכל הברכות האמורות בתורה
וימלא ה' כל משאלות לבכם לטובה ולברכה אמן

המברכים
הנהלת המכון

התודה והברכה לידידנו הכבדים מתומכי מכונו
שנטלו חלק בהוצאות גיליון זה

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו
הר"ר **משולם גבירץ** שליט"א
הולדת הבן

הטירדות, ולהיות זריז בעסקיו המוכרחים לנצל את הזמן היטב לסיימם במהרה. וכמו כן להיות נכון לוותר על נוחות ותענוגים עבור המטרה העליונה של קניין תורה. וכל שכן שעליו להיזהר מגדולי משחיתי הזמן שיחת מרעים וקריאת ספרים וכתבי עת אין קץ. וכן יש לאדם להחכים כיצד ללמוד בזמנים הקצרים [בין גברא לגברא ובעת נסיעות ובזמן המתנה בתור וכדומה] והחכם עיניו בראשו לשאת אצלו ספרי כיס, או להכין לעצמו חומר להתבונן בו.

ג. רציפות הלימוד - אחד הקשיים בלימוד התורה הוא שהיצר מעלה בלב תחושת עייפות וליאות ומטה לבו להפסיק מעט, ואם לומד יותר מרגילותו כבר חש שהוא מתאמץ יתר על המידה ומוכרח להפסיק מעט לשעשוע של שיחה. [ואמנם מי שקשה עליו, יש ליעצו שירגיע עצמו בשיחה קלה מעט ויחזור לתלמודו, עד שיתרגל להרחיב זמני הלימוד הרצוף יותר ויותר. אולם בוודאי שאין זה מעלת הלימוד האמיתי]. וחוץ מהגנאי של מפסיק ממשנתו ועוסק בדברי שיחה שיש בוזה ולזול בכבוד התורה שפוסק מהגיית חכמתה ועוסק בדברי הבאי, הנה יש בוזה הפסד מצד עצם תועלת הלימוד, שמתנאי קנין התורה וההשגה בה כשהוא בריכוז זמן רב. ומרן החזו"א זי"ע כתב באגרותיו - ללמוד שעה אחת ולהפסיק שעה אחת, היא קיום התוהו האפס וההעדר. הרי זה זורע, ושולח עליהם מים לסחפן. עיקר הלימוד הוא התמידי והבלתי נפסק. הלימוד התמידי הוא סוד הקדושה, וזה שעושה תורתו קרעים קרעים אסף רוח. מן הראוי לחבל תחבולות איך לקנות את התמדת הלימוד, ולהתפלל על זה תמיד (ח"א אגרת ג).

ד. ועולה על כולנה יגיעת המחשבה, הן עמל החשבון לעיין בדבר מכל צדדיו וכל פרטיו, ולסדר כל חלקי הסוגיא לפי כל שיטה, ולהתאים כל הדינים עם סברותיהם, ונוסף על זה להתאמץ ביגיעת ההבנה, והוא המעלה הרמה של עמל התורה, לעיין היטב בעומק מחשבתו ולא לוותר לעצמו אלא לחתור בכל עוצם השגתו עד מקום שידו מגעת, ועל האדם להתרכז זמן רב באותו ענין עד שיתלבן אצלו מכל צדדיו, ולא יניח ליצר להסיח דעתו ולהשיאו למחשבות אחרות.

במדבר סיני באחד להודש השני

בשורה טובה לקהל לומדי התורה והוגיה

שמחים אנו לבשר ללומדי התורה בכל אתר ואתר,
על צאתו לאור עולם והפצתו של הספר לו ציפו רבים

'בן מלך על התורה - במדבר'

ב' חלקים

מאת רבינו הגדול **בעל הבן מלך** זצוק"ל

אשר משמיא זכו ליה לפתוח שערי אורה בדרכי לימוד
המקראות בדרך המפרשים הקדמונים ראשונים ואחרונים
ז"ל והשתלבות דרשות חז"ל עם פשוטו של מקרא

ועתה זכינו לבושם הזה שעדיין לא בא כמותו כאשר
פרש את אדרת ביאורו על ספר 'במדבר', לבאר את
ייחודו של ספר זה, מהות ענינו מצוותיו ופרשיותיו.

בקע אור חדש בשחקים.

טעמו וראו!

ניתן להשיג בחטיות המובחרות
ובמשרדי המכון

ומתוק האור וטוב לעיניים לראות את השמש

כמו כן ניתן להצטרף לקבלת עלון "אוצרות בן מלך" שיוצא לאור מידי שבוע
בכתובת המייל: mehonbenmelech@gmail.com

לוצקין
ביטוחים
שם נרדף לאמינות

בחסות

המעוניינים לתרום את הוצאות הגיליון לזיכוי הרבים,
נא לפנות ל-054-8422488 או למייל mehonbenmelech@gmail.com